

Üye aidatları ve bağışların POS cihazı aracılığıyla tahsil edilmesinin kurumlar vergisi ve katma değer vergisi açısından mükellefiyet tesisini gerektirip gerektirmediği ile belge düzeni hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	KURUMLAR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	11395140-019.01-2288
Tarih	25.07.2012

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

İSTANBUL VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Mükellef Hizmetleri Usul Grup Müdürlüğü

Sayı : 11395140-019.01-2288

25/07/2012

Konu : Üye aidatları ve bağışların POS cihazı aracılığıyla tahsil edilmesinin kurumlar vergisi ve katma değer vergisi açısından mükellefiyet tesisini gerektirip gerektirmediği ile belge düzeni.

İlgide kayıtlı özelge talep formunuzda kurumlar vergisi mükellefiyetinizin bulunmadığını, dernekler mevzuatına göre işletme hesabı esasına göre defter tuttuğunuzu, iktisadi işletmenizin bulunmadığını, derneğinizin üye aidatlarının tahsili ve bağış yapanlar tarafından dernek banka hesabına yapılacak bağışların kabulü halinde bankadan POS cihazı alınarak kredi kartı ile işlem yapılması durumunda kurumlar vergisi ve katma değer vergisi mükellefiyeti tesis ettirilip ettirilmeyeceği ile belge düzeni hususunda Başkanlığımız görüşünü talep edilmektedir.

I- KURUMLAR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendine göre dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmeler vergi mükellefiyeti kapsamına alınmış olup aynı Kanunun 2 nci maddesinin beşinci fıkrasında da dernek veya vakıflara ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan sermaye şirketi ve kooperatif statüsünde bulunmayan ticari, sınai ve zirai işletmelerin iktisadi işletme olduğu; altıncı fıkrasında ise dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmelerin kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği; mal veya hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kâr edilmemesi veya kârın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi niteliğini değiştirmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Dernekler, tüzel kişilikleri itibarıyla kurumlar vergisi mükellefi olmamakla birlikte, dernek tüzel kişiliğine bağlı iktisadi işletme oluşturacak ticari, sınai ve zirai faaliyetlerin olması halinde bu faaliyetler kurumlar vergisine tabidir.

1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin "Dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmeler" başlıklı (2.4) bölümünde; iktisadi işletmenin tanımı içinde yer alan ve devamlı olarak yapılan ticari, sınai veya zirai faaliyetten söz edebilmek için bu işletmenin tedavül ekonomisine katılması, başka bir ifadeyle işletmede üretilen veya alınan malların veya verilen hizmetin bir bedel karşılığı satılmış olması gerektiği, aksi halde diğer unsurlar var olsa dahi bir iktisadi işletmenin varlığından söz edilemeyeceği ifade edilmiştir.

İktisadi işletmenin belirgin özellikleri; bağlılık, devamlılık ve faaliyetin ticari, sınai veya zirai bir mahiyet arz etmesidir. Diğer bir anlatımla iktisadi işletmenin unsurları, ticari faaliyetin de temel özelliklerinden olan, bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde bedel karşılığı mal alım-satımı, imalatı ya da hizmet ifaları gibi faaliyetlerdir. Kanun, bu gibi halleri tek tek saymak yerine, dernek ya da vakıf tarafından piyasa ekonomisi içerisinde icra edilen tüm iktisadi faaliyetleri kapsama almıştır.

Bu hüküm ve açıklamalara göre, Derneğimize kredi kartı vasıtasıyla yapılan bağış tutarları karşılığında bir hizmet verilmemesi ve Derneğimize ifa edilen hizmetlerin bir bedel alınmaksızın gerçekleştirilmesi halinde bağışların veya üye aidatlarının POS cihazı kullanılarak tahsili nedeniyle Derneğimize ait veya bağlı bir iktisadi işletmenin oluşması söz konusu olmayacaktır. Ancak, ifa edilen hizmetlerin yerine getirilmesi için yapılan masrafların hizmet verilenlerden doğrudan ya da dolaylı olarak tahsil edilmesi veya bu hizmetler için bağış adı altında dahi olsa bir bedel alınması durumunda, anılan faaliyetler nedeniyle Derneğimize ait veya bağlı iktisadi işletme oluşacağından bu hizmetler dolayısıyla oluşan iktisadi işletme nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmesi gerekmektedir.

II-KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasına göre; Türkiye'de ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler ile üçüncü fıkrasının g bendine göre; genel bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetleri KDV'ye tabidir.

Aynı Kanunun sosyal amaçlı istisnaları düzenleyen 17 nci maddesinin birinci fıkrasına göre genel bütçeli daireler, il özel idareleri, belediyeler, köyler, bunların teşkil ettikleri birlikler, üniversiteler, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, siyasi partiler ve sendikalar, kanunla kurulan veya tüzel kişiliği haiz emekli ve yardım sandıkları, kamu menfaatine yararlı dernekler, tarımsal amaçlı kooperatifler ve Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıfların;

a) İlim, fen ve güzel sanatları, tarımı yaymak, ıslah ve teşvik etmek amacıyla yaptıkları teslim ve hizmetleri,

b) Tiyatro, konser salonu, kütüphane, sergi, okuma ve konferans salonları ile spor tesisleri işletmek veya yönetmek suretiyle ifa ettikleri kültür ve eğitim faaliyetlerine ilişkin teslim ve hizmetler ile 2 nci fıkranın a bendinde sayılan hastane, nekahethane, klinik, dispanser, prevantoryum, sanatoryum, kan bankası ve organ nakline mahsus bankalar, anıtlar, botanik ve zooloji bahçeleri, parklar ile veteriner, bakteriyoloji, seroloji ve yaşlı ve sakat bakım ve huzur evleri, parasız fukara aşevleri, düşkünevleri ve yetimhaneleri işletmek veya yönetmek suretiyle ifa ettikleri kuruluş amaçlarına uygun teslim ve hizmetleri istisna kapsamına alınmıştır.

İstisnaların düzenlendiği 17 nci maddenin ikinci fıkrasının a bendine göre; 17 nci maddesinin birinci fıkrasında sayılan kurum ve kuruluşların hastane, nekahethane, klinik, dispanser, prevantoryum, sanatoryum, kan bankası ve organ nakline mahsus bankalar, anıtlar, botanik ve zooloji bahçeleri, parklar ile veteriner, bakteriyoloji, seroloji ve distofajin laboratuvarları gibi kuruluşlar, öğrenci veya yetiştirme yurtları, yaşlı ve sakat bakım ve huzurevleri, parasız fukara aşevleri, düşkünevleri ve yetimhaneleri işletmek veya yönetmek suretiyle ifa ettikleri kuruluş amaçlarına uygun teslim ve hizmetleri KDV'den istisnadır.

Aynı Kanunun 42 nci maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak Maliye Bakanlığı tarafından şekil ve muhteviyatı belirlenen 1 No.lu katma değer vergisi beyannamesinde beyannameye eklenecek belgeler sayılmış, beyannamenin 6 ncı tablosunun 45 inci satırına "Kredi Kartı ile Tahsil Edilen Teslim ve Hizmet Bedelleri"nin (Bu dönemde gerçekleştirilen teslim ve hizmetlere ait bedelin kredi kartı ile tahsil edilen kısmı) (e-Beyannamenin Sonuç Hesapları Diğer Bilgiler - Kredi Kartı ile Tahsil Edilen Teslim ve Hizmetlerin

Katma Değer Vergisi Dahil Karşılığını Teşkil Eden Bedel) yazılacağı açıklanmıştır.

Katma değer vergisi beyannamesinin 45 inci satırında gösterilecek bilgi, verginin tarh ve tahakkuku ile ilgili olmayıp belirli bir dönemde kredi kartı ile yapılan tahsilatların gösterilmesinden ibarettir.

Diğer taraftan, kredi kartı, satışa konu mal veya hizmetin bedelinin tahsilinde kullanılmakta olup kredi kartıyla yapılan tahsilatın, işletme tarafından yapılan bir mal satışı veya sunulan hizmete ilişkin olduğu kabul edilir. Buna göre fatura kredi kartıyla yapılan tahsilata değil tahsilatın ait olduğu satış veya hizmetin Vergi Usul Kanunu'nda belirtildiği şekilde belgelendirilmesine yönelik olarak düzenlenmektedir.

Buna göre, Derneğinizin tüzel kişiliği itibarıyla ticari, sınai ve mesleki faaliyeti olmadığı sürece KDV mükellefiyeti olmayacak, ancak Derneğinize ait veya bağlı yukarıda niteliği açıklanan bir iktisadi işletmenin bulunması halinde KDV mükellefinin tesis edilmesi gerekecektir.

Derneğinizin kamu menfaatine yararlı dernek niteliğinde olması halinde, Derneğinize bağlı bir işletme marifetiyle ifa edilen kuruluş amacına uygun teslim ve hizmetleri, KDV Kanununun 17 nci maddesinin bir ve iki numaralı fıkrasının a bendi gereğince KDV'den istisna olacaktır. Anılan şartlar muvacehesinde gerçekleşmeyen teslim ve hizmetler ise genel hükümler uyarınca KDV ne tabi tutulacaktır.

Diğer taraftan, Derneğiniz, tüzel kişiliği itibarıyla ticari, sınai ve mesleki faaliyeti olmadığı sürece KDV beyannamesi vermek zorunda olmadığından dernek aidatlarının veya banka hesabınıza yapılacak bağışların kabulünün POS cihazı kullanılarak kredi kartı ile tahsil edilmesi halinde de KDV mükellefiyeti tesis ettirilmesine gerek bulunmamaktadır.

Ayrıca, Derneğinizin kamu menfaatine yararlı dernek olması halinde dahi; kamu menfaatine yararlı derneklere getirilen istisna, bu derneklerin mal ve hizmet alışlarıyla ilgili olmadığından bunlar tarafından yapılacak her türlü mal ve hizmet alımları ait oldukları oranda KDV'ye tabi olacaktır.

III- VERGİ USUL KANUNU YÖNÜNDEN

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 227 nci maddesinin 1 inci fıkrasında; "Bu kanunda aksine hüküm olmadıkça bu kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiki mecburidir..." hükmüne, 229 uncu maddesinde ise "Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır." hükmüne yer verilmiştir.

Mezkur Kanun'un 232 nci maddesi hükmüne göre, tüccarlar sattıkları emtia veya yaptıkları işler için fatura vermek ve aldıkları emtia veya hizmet için de fatura istemek ve almak mecburiyetindedirler.

Bu itibarla, derneğinize ait veya bağlı bir iktisadi işletmenin bulunması veya derneğinizin ifa ettiği hizmetler dolayısıyla bir iktisadi işletme oluşması durumunda, söz konusu iktisadi işletme tarafından ifa edilen hizmetler (varsa teslimler) için fatura düzenlenmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, derneğinizin ifa ettiği hizmetler dolayısıyla bir iktisadi işletme oluşmamış olması durumunda, üyeleriniz tarafından derneğinize kredi kartı ile yapılacak aidat ödemeleri ile bağışlar karşılığında kendi mevzuatınız açısından geçerli kabul edilen belgelerden birinin düzenlenmiş olması yeterli olacaktır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu zelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu zelge geçersizdir.

(***) Talebiniz zerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resm işlemlerde Resm Gazete metni esastır. — 18.09.2026